

REZOLUȚIA

Primei Conferințe Naționale în Drepturile Sexuale și Reproductive ale Femeilor cu Dizabilități din Moldova

Prima Conferință Națională în Drepturile Sexuale și Reproductive ale Femeilor cu Dizabilități din Moldova, eveniment organizat la Chișinău pe data de 29 mai 2017, de către Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive (CIDSR), conform Dispoziției Ministerului Sănătății nr. 366d din 24.05.2017, cu scopul de a discuta la nivel de țară problemele cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive, sensibilizarea actorilor cheie despre necesitatea ameliorării situației și stabilirea pașilor următori pentru realizarea schimbărilor necesare,

În baza analizei situaționale a problemelor cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități ale aparatului locomotor din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive efectuate de către CIDSR în anul 2016 și ținând cont de discuțiile și opiniile exprimate în timpul evenimentului, participanții conferinței constată că:

fetele și femeile cu dizabilități din Republica Moldova întâlnesc mai multe obstacole în calea exercitării drepturilor sexuale și reproductive, fiind deseori stigmatizate, discriminate și constrânse în luarea deciziilor ce țin de viața privată, sexualitate, sănătate sexuală și reproductivă, relațiile de cuplu și nașterea copiilor iar cadrul legislativ, normativ și de politici nu este suficient ajustat pentru a garanta și asigura respectarea drepturilor sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități din Moldova, limitând drepturile persoanelor cu dizabilități la căsătorie, familie, paternitate/maternitate.

Astfel, participanții la Conferință (Anexa 1: Lista participanților),

Solicită următoarele Ministerului Sănătății:

1. Asigurarea accesului fizic al persoanelor cu dizabilități în instituțiile ce prestează servicii de sănătate sexuală și reproductivă și dotarea acestora cu echipamente adaptate necesităților persoanelor cu nevoi speciale;
2. Instruirea personalului medical în domeniul drepturilor și sănătății sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități, inclusiv prevenirea și raportarea abuzului sexual. O importanță deosebită se cere să fie acordată criteriilor de eligibilitate ale OMS pentru oferirea metodelor de contracepție și specificul de consiliere;
3. Includerea în programele de instruire continuă a personalului din instituțiile de asistență medicală primară ale modulelor, dedicate drepturilor și sănătății sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități și susținerea instruirilor efectuate de către Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive. Includerea în instruirile efectuate de alte organizații neguvernamentale din țară (Trimbos Moldova, Keystone Moldova) a componentelor dedicate drepturilor și sănătății sexuale și reproductive;
4. Includerea persoanelor cu dizabilități în grupul categoriilor de beneficiari de produse contraceptive gratuite;
5. Elaborarea indicatorilor și implementarea în sistemul de colectare a datelor statistice ce țin de sănătatea reproductivă a femeilor cu dizabilități, dezagregate pe diverse componente;
6. Monitorizarea și evaluarea gradului de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități a instituțiilor din asistența medicală primară (AMP): amenajarea rampelor de acces, a veceurilor, a fotoliilor ginecologice adaptate, etc., dar și a necesităților reale ale persoanelor cu diferite tipuri de dizabilitate (locomotorii, de vedere, etc.), conform prevederilor Standardelor de Evaluare și Acreditare pentru Instituțiile de AMP din 30 iunie 2016;
7. Includerea în comisiile de predare a imobilelor la finisarea construcției a persoanelor cu diferite tipuri de dizabilitate pentru monitorizarea asigurării accesului pentru ei;
8. Eficientizarea conlucrării dintre ministerele de resort și anume Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii,

Protecției Sociale și a Familiei din RM, a colaborării echipei medicului de familie și a asistentului social cu alți actori din domeniu: Centrele de sănătate reproductivă, Centrele Comunitare de Sănătate Mintală, APL-uri, școli, Centrele de sănătate prietenoase tinerilor, organizațiile neguvernamentale, organizațiile internaționale etc., pentru mobilizarea comunitară în vederea diseminării informației despre drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă ale persoanelor cu dizabilități și mai buna respectare ale acestora.

Se solicită următoarele Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei:

1. Asigurarea accesului fizic al persoanelor cu dizabilități în instituțiile ce prestează servicii de asistență socială;
2. Instruirea asistenților sociali, personalului din instituțiile psihoneurologice și asistenților personali în domeniul drepturilor și sănătății sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități, inclusiv în prevenirea și raportarea abuzului sexual cu scopul capacitării acestora în oferirea suportului necesar persoanelor cu nevoi speciale;
3. Includerea în programele de instruire continuă a personalului din sistemul de asistență socială a modulelor dedicate sănătății sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități prin intermediul Agenției Naționale Asistență Socială;
4. Asigurarea informării despre drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă ale persoanelor cu dizabilități a femeilor cu dizabilități și a membrilor de familie ale acestora de către asistenții sociali în timpul vizitelor la domiciliu, în special în cazurile de mobilitate redusă a beneficiarilor;
5. Facilitarea mediatizării istoriilor de succes ale persoanelor cu dizabilități care formează cupluri, au născut și cresc copii și implicării acestora în activitățile comunitare, emisiuni TV, spoturi video alături de staruri, etc. în scopul sensibilizării comunității și a persoanelor cu dizabilități despre drepturile egale ale persoanelor cu dizabilități.

Se solicită următoarele Guvernului Republicii Moldova și Consiliului Național pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități:

1. Revizuirea cadrului legal național în conformitate cu instrumentele internaționale în scopul garantării respectării drepturilor sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități;
2. Să asigure dreptul femeilor cu dizabilități la sănătatea sexuală și reproductivă în condiții de egalitate cu ceilalți în special abrogarea legislației care permite încetarea neconsimțită a sarcinii (conform recomandărilor Comitetului ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități din 12 aprilie 2017, punct 13-a);
3. Abrogarea și modificarea legislației și reglementărilor care să permită sterilizarea forțată sau involuntară a persoanelor cu dizabilități și să prevină și să oprească măsurile contraceptive non-consensuale, inclusiv atunci când consimțământul este dat de către o terță parte (conform recomandărilor Comitetului ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități din 12 aprilie 2017, punct 35);
4. Abrogarea legislației pentru a elimina discriminarea împotriva persoanelor cu dizabilități, în special, a femeilor cu dizabilități psihosociale și/sau intelectuale, în toate aspectele legate de căsătorie, familie și paternitate/maternitate, în condiții de egalitate cu ceilalți (conform recomandărilor Comitetului ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități din 12 aprilie 2017, punct 43).

Rezoluția votată unanim pro.

Participanții Primei Conferințe Naționale în Drepturile Sexuale și Reproductive ale Femeilor cu Dizabilități din Moldova, conform listei anexate (56 persoane).

Chișinău, Republica Moldova
29.05.2017

Prima Conferință Națională în Drepturile Sexuale și Reproductive ale Femeilor cu Dizabilități din Moldova

29 mai 2017, ora 10.00

Complexul Summit Events & Conference Center, Sala Roșie
str. Tighina, 49/3, or. Chișinău

LISTA PARTICIPANȚILOR

	Numele, prenumele	Instituția	Contacte	Semnătura
VORBITORI				
1	1. Anastasia Oceretnii <i>Victoria Botnaru</i>	Viceministru, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei al RM <i>Șef Interimar Serv. justif. rezid.</i>	anastasia.oceretnii@mmps.gov.md tel: +373 22 269306 <i>Victoria.Botnaru@mmps.gov.md</i>	<i>[Signature]</i>
	2. Liliana Iașan	Viceministru, Ministerul Sănătății al RM	liliana.iasan@ms.gov.md tel: + 373 22 268 881	—
2	3. Tatiana Zatic	Șef Direcția asistență medicală primară, Ministerul Sănătății al RM	tatiana.zatic@ms.gov.md tel: +373 22 268823	<i>T. Zatic</i>
	4. Aliona Chisari	Consiliul Național pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități	chisarialiona@yahoo.com tel: +373 22 57 78 36	—
3	5. Rita Columbia	Reprezentantă UNFPA în Moldova	columbia@unfpa.org tel: +373 22 214002	<i>[Signature]</i>
	6. Ulziisuren Jamsran	Reprezentantă UN Women în Moldova	Ulziisuren.JAMSRAN@unwomen.org	—
4	7. Rodica Comendant	Director, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive; conferențiar universitar la Catedra Obstetrică și Ginecologie a USMF "N. Testimianu"	comendantrodica73@gmail.com tel: 069139878	<i>[Signature]</i>
5	8. Veaceslav Balan	Coordonator național, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului Moldova	veaceslav.balan@one.un.org; tel: +373 22 220045	<i>[Signature]</i>
6	9. Nelea Panfil	Coordonator, Programul promovarea și monitorizarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, Keystone Human Services International Moldova Association	Npanfil@keystonehumanservices.org tel: +373 68155005	<i>[Signature]</i>

7	10.	Victoria Condrat <i>Buzduje Mihaila</i>	Director executiv, Trimbos Moldova <i>Junior Professional Human rights</i>	victoria.condrat@trimbos.md tel: +373 22996181 <i>0699550104@trimbos.md</i>	<i>[Signature]</i>
8	11.	Vadim Vieru	Avocat, Asociația Promo-LEX	vadim.wieru@gmail.com tel: +373 68017507	<i>[Signature]</i>
9	12.	Ludmila Iachim	Manager proiecte, Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova	ludmila@motivation-md.org tel. +373 696 54 316	<i>[Signature]</i>
10	13.	Ludmila Sîrbu	Coordonator proiect, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive	tulus_ludmila@yahoo.com tel: 060104002	<i>[Signature]</i>
PARTENERI					
	14.	Silvia Apostol	Director, IM Swedish Development Partner	silvia.apostol@manniskohjalp.se tel: +373 69678336	—
	15.	Larisa Boderscova	Coordonator sisteme de sănătate, Organizația Mondială a Sănătății Moldova	boderscoval@who.int tel: +373 22839961	—
11	16.	Natalia Plugaru	Reprezentanta Adjunct, UNFPA Moldova	plugaru@unfpa.org tel: +373 22 214002	<i>[Signature]</i>
12	17.	Eugenia Berzan	Analist Programe în sănătatea reproducerii și tineret, UNFPA Moldova	berzan@unfpa.org; tel: +373 22 214002	<i>[Signature]</i>
	18.	Corneliu Eftodi	Coordonator programe, UN Women	corneliu.eftodi@unwomen.org tel: +373 22 839899	—
	19.	Cornelia Adeola	Consultant Național pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului Moldova	consultant.adeola@ohchr.org tel: 373 60422756	—
	20.	Olesea Perean	Ofițer Național pentru Drepturile Omului, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului Moldova	olesea.perean@one.un.org	—
13	21.	Victoria Boțan	PR manager la asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, blogger, jurnalistă	viki86@inbox.ru tel: +373 79355548	<i>[Signature]</i>
14	22.	Emma Matreniuc	Director, Asociația de tineret cu dizabilități “VIVERE” or. Edineț	ematreniuc@gmail.com tel. +373 691 48308	<i>[Signature]</i>
15	23.	Olga Ceban	Asistent social, Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Neovita”	olgaceban2013@gmail.com tel: +373 78 88 40 71	<i>[Signature]</i>
16	24.	Liuba Chirilov	Director executiv, Y-PEER Moldova, AO Rețeaua de Tineri Educatori DE LA EGAL LA EGAL	liuba.chirilov@gmail.com tel: +373 68446793	<i>[Signature]</i>
17	25.	Irina Sagaidac	Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive;	irinasagaidac@yahoo.com tel. +373 69340259	<i>[Signature]</i>

			Catedra Obstetrică și Ginecologie, Nr.2, USMF „N.Testemitanu”, asistent universitar		
	26.	Constanța Popa	Consultant Comunicare și Anti-Stigma, Trimbos Moldova	constanta.popa@trimbos.md tel: +373 79400310	—
	REPREZENTANȚI DIN DOMENIUL DREPTURILOR ȘI SERVICIILOR PENTRU PERSOANE CU DIZABILITĂȚI				
18	27.	Ana Nicolau	Tânăra activă în comunitate, beneficiar al Centrului de servicii specializate pentru copii și tineri cu dizabilități fizice or. Ștefan Vodă	ananicolau1990@gmail.com tel: +373 69714041	Nicay
19	28.	Andreea Bătnaru	Membru al grupului de auto-reprezentanți Cantemir, Keystone Moldova		- Bătnaru
20	29.	Angela Malaniuc	Web manager, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive	angelamalaniuc@yahoo.com tel: +373 22 355072	Malaniuc.
21	30.	Anghelina Gruzd	Manager oficiu, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive	anghelinagruzd@gmail.com tel: +373 068429883	Ang
22	31.	Carmen Lopez	Voluntară, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive	carmenl91@gmail.com	Lopez
23	32.	Daniela Rusu	Membru al grupului de auto-reprezentanți Cantemir, Keystone Moldova		- Rusu
24	33.	Diana Catîrev	Psiholog, manager Centrului de servicii specializate pentru copii și tineri cu dizabilități fizice or. Ștefan Vodă	diana.catirev@mail.ru tel: +373 24225118	Catîrev
25	34.	Dorin Galben	Realizator / Prezentator TV / Emisiunea „COD GALBEN”, TV10	galbendorin@gmail.com tel: +37368681878	+
26	35.	Dorina Gurău	Asistentă socială, Asociația Obștească „Eco-Răzeni”	guraudorina@gmail.com tel: +373 69765987	- Gurău
27	36.	Elena Cernăuțeanu	Consultant superior în Secția drepturi sociale economice și culturale, Avocatul Poporului	e.cernauteanu@inst.ombudsman.md tel: +373 22 234800	Cernăuțeanu
28	37.	Elena Sîrbu	Redactor al emisiunii „Petalo Romano”, Moldova 1	petaloromano-elena@mail.ru tel: +373 68113429	- Sîrbu
29	38.	Eugenia Pogor	Reporter, Radio Europa liberă	eugenia.pogor@gmail.com tel: +373 79859104	Pogor
30	39.	Ludmila Jalbă	Persoană de suport a grupului de auto-reprezentanți Fălești, Keystone Moldova	ludmila.jalba@gmail.com tel: 62187830	Jalbă

31	40.	Nadejda Banari	Tânăra cu nevoi speciale activă în comunitate	Nadine1992@mail.ru tel: +373 69943352	Banari
32	41.	Natalia Dediu	Persoană de suport pentru grupul de auto-reprezentanți din raionul Cantemir, Keystone Moldova	natalia.dediu@gmail.com tel: 69703802	Dediu
33	42.	Olga Arseni	Tânăra activă în comunitate, beneficiar al Centrului de servicii specializate pentru copii și tineri cu dizabilități fizice or. Ștefan Vodă		Arseni
34	43.	Svetlana Arhiri	Psihopedagog, ONG "Alternative sociale" din Ungheni	arhilanas@mail.ru tel. +373 69019470	Arhiri
35	44.	Tamara Andrieș	Membru al grupului de auto-reprezentanți Fălești, Keystone Moldova	tamara.andries29@gmail.com tel: 69452052	Andries
36	45.	Tatiana Cașu	Asistent proiect, Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive	casu.tania85@gmail.com tel: +373 22 355072	Cașu
37	46.	Viorica Său	Asistent social coordonator ONG "Alternative sociale" or. Ungheni	sau.viorica@mail.ru tel. +373 0236-2-31-74	V. Său
REPREZENTANȚI ASISTENȚA MEDICALĂ PRIMARĂ					
	47.		IMSP AMT Centru, Chișinău	amtcentru@ms.md	—
	48.		IMSP Centrul Medicilor de Familie Bălți	cmfbalti@ms.md	—
38	49.	Agepă Olesca	IMSP Centrul Medicilor de Familie Cantemir	info@ms.md info-pr@ms.md	Olesca
39	50.	Domenico Fina	IMSP Centrul Medicilor de Familie Cahul	cancelariacs.cahul@ms.md cs.cahul@ms.md	Fina
	51.		IMSP Centrul Medicilor de Familie Edineț	cmfed@mednet.md	—
	52.		IMSP Centrul Medicilor de Familie Fălești	csfalesti@ms.md istratidiana@ms.md	—
40	53.	A. Lupacescu	IMSP Centrul Medicilor de Familie Orhei	imsporhei@mednet.md cs.orhei1@ms.md	A. 5
	54.		IMSP Centrul Medicilor de Familie Soroca	cs.soroca@ms.md roman.tasnic@ms.md	—
	55.	Anna Sirotenco	Obstetrician-ginecolog, cabinetul de Sănătate a Reproducerii, IMSP CS Ștefan Vodă	cmfstefanvoda@ms.md	—

REPREZENTANȚI CENTRE COMUNITARE DE SĂNĂTATE MINTALĂ				
	56.		Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Botanica, Chișinău	receptie@psi.md
	57.		Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Ștefan Vodă	
41	58.	Galbă Olga	Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Orhei	olgaanghel@mail.ru
42	59.		Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Soroca	
REPREZENTANȚI DIRECȚIA ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA FAMILIEI				
	60.		Direcția asistență socială și protecția familiei Ștefan Vodă	vioricanastasiu@rambler.ru
	61.		Direcția asistență socială și protecția familiei Orhei	daspforhei@gmail.com
	62.		Direcția asistență socială și protecția familiei Soroca	
REPREZENTANȚI CENTRE DE SĂNĂTATE PRIETENOASE TINERILOR				
	63.		Centru de Sănătate Prietenos Tinerilor Ștefan Vodă	cheptanari_iurie@rambler.ru
43	64.	Guras Svetlana	Centru de Sănătate Prietenos Tinerilor Orhei	csptorhei@mail.ru 069957700
44	65.		Centru de Sănătate Prietenos Tinerilor Soroca	csptsoroca@rambler.ru tatianamorari@rambler.ru
45	66.	Anoniu Dorina	Y-peer Moldova	dorina.a.noniu@univ.md
46	67.	Uliana Florea	CAP VPOTFV	ana-maria.2008@mail.ru
47	68.	Bucurac Hristina	CLIF SCRS	meel.pruceolof
48	69.	Liliana Cusniz	Centru de Cercetări Demografice al INCE	cusniz.liliana@mail.ru
49	70.	Ksenia Simionciuc	Oficiul ONU pt. Drept. f. anului	kenia.semenciuc@un.org
50	71.	Olga Wica	Y-PEER	Olga_wica_22@yahoo.com
51	72.	Olga Hanaș	Asoc. Interven. cu dezab.	olga.hanas@gmail.com

73. 52 Mihai Ciubotaru Basarabiu Basarabiu Isterari MCI
@ yahoo.com
74. 53 Popescu Cătălina Isterari Isterari Cătălina popescu33@gmail.com Căpuc
75. 54 Galina Climon Alianța Organizațiilor pentru Tineri cu Dizabilitate Isterari
76. 55 Dorin Galben, realizator/prezentator la TV - galbendorin@gmail.com Isterari
77. 56 Mariana Petreanu, Voluntaia Casa Comunitara Baimachia, r. Cantemir petreanu.maria@yahoo.com Petreanu.